

Cena egzemplarza 15 groszy

PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHELMŹYŃSKI

ORGAN URZĘDOWYCH OGŁOSZEŃ POW. TORUŃSKIEGO I H. CHELMŹY

Pismo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno-oświatowym i gospodarczym

PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkiem tygodniowym „STRZECHA RODZINNA” wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnośnikiem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł.

W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety.

Nakładem i drukarnią „Drukarnia Przemysłowa” (Fr. Miemczyk) w Chełmży.

Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej.

Redaktor odpowiedzialny: FRANCISZEK MIEMCZYK, Chełmża.

Telefon 72.

OGŁOSZENIA:

10 groszy za millim. 1 łamowy, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m, 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł.

Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty.

Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada. Kontabankowe: Komunalna Kasa Oszczędności w Chełmży — Bank Ludowy Chełmża — Vereinsbank Chełmża — Miejsce płatności Chełmża

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera

Nr. 249.

Chełmża, wtorek, dnia 29-go października 1929 r.

Rok II.

Bez Pomorza Polski niema.

Dziesięć już lat mija od odzyskania Niepodległości naszej Ojczyzny.

Z chwilą podpisania Traktatu Wersalskiego zdawało się, że znikną z widowni dziejowej wszelkie walki, zginie na zawsze zawierucha wojenna.

I oto po dziesięciu latach podpisania traktatu pokojowego, podnoszą się znowu butni i dumni wrogowie, by zagarnąć ziemię pomorską pod swe panowanie. Niemiec przedewszystkiem ocenia dobrze znaczenie korytarza i dlatego tylko wyciąga swe łapki, posuwając się nawet do tego stopnia, że łamie przepiętowany przez siebie samego traktat pokoju.

Ciężkie więc stoi zadanie teraz przed nami. Bronić musimy do ostatniej kropli krwi twierdzy Pomorza, która jest dla Polski całej życiodajną krainą pod względem dostępu do morza. Jeżeli stracimy skarb Polski, oddamy w ręce wrogów nasze Pomorze a temsamem zostaniemy odcięci od Polskiego Bałtyku, w niwecz obróci się praca, podjęta przez Społeczeństwo w ciągu dziesięciu lat niepodległości.

Ozuliśmy na od soba wrogi but ciemiężców w czasach niewoli. Przez blisko 150 lat jęczeliśmy pod przemocą zaborców, a dziś sąsiad zachodni śmie, odważa się wyciągać ręce po zdobyte krwią ojców i braci Pomorze, aby dalej ciemiężyć biednych Polaków?

Znalazły się na szczęście na Pomorzu jednostki, które oceniły szkodliwą propagandę „korytarzową”.

Agitacja korytarzowa prowadzona jest systematycznie, wytrwale i z wielkim nakładem środków.

Trzeba sobie uświadomić, że wroga nam propaganda niemiecka zawdzięcza powodzenie w niektórych wypadkach nie tylko wysiłkom swego aparatu na terenie zagranicznym, lecz też w znacznej mierze umiejętności wpojenemu w masy narodu niemieckiego przeświadczeniu, co do krzywdy uczynionej mu przez ustalenie granic wschodnich przez Traktat Wersalski.

Gdyby naród polski był równie przekonany o faktycznej krzywdzie, która nas dotknęła w rewizji tychże i nabrało gotowości do ponoszenia ofiar na ten cel, niewątpliwie zadanie przeciwdziałania propagandzie niemieckiej zostałoby znacznie ułatwione.

Tego rodzaju wychowanie jest możliwe jedynie przez zgodną, stałą i systematyczną akcję prasową, prowadzoną z przekonaniem ważności ciężkiego na prasie obowiązku.

Z tego też powodu powstały w Toruniu „Instytut Bałtycki” urzędują 5-cio dniowy akademicki kurs dziennikarski, by uświadomić polskiego dziennikarza o ważnej jego roli w akcji przeciwstawiania się zakusom niemieckim.

Dziennikarz polski, który zostanie na owym kursie poinformowany dokładnie o ważności sprawy Pomorza dołoży napewno wszelkich ofiar w jego obronie oraz w utrzymaniu potęgi Polski i napewno wywiąże się chlubnie ze swego zadania.

Co przyniesie 5 listopada?

Sejm obali rząd, czy rząd skończy z sejmem...

Warszawa, 27. 10. W dniu wczorajszym został wyznaczony porządek dzienny pierwszej sesji sejmowej, która odbędzie się w czwartek, dnia 31 października. Porządek dzienny obejmuje pierwsze czytanie preliminarza budżetowego za okres od dnia 1 kwietnia 1930 roku do dnia 21 marca 1931 r. oraz pierwsze czytanie projektów ustaw o kilkunastu dodatkowych kredytach na obecny okres budżetowy, które nadesłane zostały przez rząd w czasie zamknięcia sesji. Jako ostatni punkt porządku dziennego znajdują się ewentualne wnioski w sprawie zmiany regulaminu obrad sejmu.

Ewentualny wniosek który zgłosić mają kluby opozycyjne wyrażenia votum nieufności rządowi mógłby być zgłoszony dopiero na czwartkowym posiedzeniu do łaski marszałkowskiej, a mógłby być

podany na na następnym posiedzeniu sejmu t. j. w dniu 5 listopada br. Prawdopodobnie jednak wniosek ten będzie zgłoszony na zakończeniu ogólnej dyskusji budżetowej.

Przewidziane jest, że przy załatwieniu pierwszego punktu obrad zabierze głos minister skarbu Matuszewski a może nawet premier Świątalski.

Dyskusja nad pierwszym czytaniem preliminarza budżetowego odłożona zostanie do następnego posiedzenia.

Warszawa, 27. 10. Na początku przyszłego tygodnia odbędzie się posiedzenie klubów sejmowych celem ustalenia taktyki parlamentarnej i rozpatrzenia wysuniętych przez marszałka Piłsudskiego propozycji regulaminu sejmowego. Propozycje te znajdują zdecydowanych przeciwników wśród mniejszości narodowych.

Bukareszt udekorowany flagami polskimi.

Państwo Zalescy gośćmi królowej-wdowy. — Król rumuński Michał skończył 8 lat.

Warszawa, 27. 10. Z Bukaresztu donoszą, że pobyt ministra Zaleskiego w Rumunijskiej został przedłużony skutkiem telegraficznego zaproszenia państwa Zaleskich przez królową-wdowę do jej rezydencji w Balcie nad Morzem Czarnym.

Minister Zaleski podejmowany był wczoraj przez wszystkich trzech członków regencji a następnie odbył konferencję z premierem Maniu oraz ministrami spraw zagranicznych i handlu. Rozmo-

wy te odbyły się w nastroju niezwykle przyjaznym. Miasto udekorowane jest flagami polskimi.

Bukareszt, 27. 10. W dniu wczorajszym, jako w ósmą rocznicę urodzin króla Michała odprawione zostało w katedrze uroczyste Te Deum. Po nabożeństwie członkowie rządu i dostojnicy państwa udali się do pałacu królewskiego celem złożenia królowi życzeń. Dzisiejsza prasa podkreśla w swoich artykułach przywiązanie kraju do osoby młodego króla.

Hindenburg interesuje się sprawą traktatu handlowego z Polską.

Berlin. Prezydent Hindenburg przyjął na postępowaniu ministra Kurtiusa i posła niemieckiego w Warszawie Rauschera, informując się u nich szczegółowo o pracach komitetu organizacyjnego planu Younga oraz o stanie polsko-niemieckich rokowań handlowych.

Poseł Rauscher, jak donosi „Frankfurter Ztg”, obecny był na wczorajszym posiedzeniu gabinetu, które w związku ze wzmożeniem polsko-niemieckich rokowań handlowych i pracami paryskiego

komitetu likwidacyjnego poświęcone było rozważaniu całokształtu prac polsko-niemieckich.

Konferencja z premierem i ministrami.

Bukareszt. P. minister Zaleski odbył dziś dłuższą konferencję z premierem Maniu, p. ministrem spr. zagr. Mironescu i p. ministrem handlu Madgearu. Komunikatu o przebiegu konferencji nie wydano.

Zamach na prez. Hoovera?

Nowy York. Wedle doniesienia z Louisville (Stan kentucky) na kilka minut przed odejściem pociągu, w którym znajdował się prez. Hoover, znaleziono na torze, umyślnie tam porzucony samochód. W pobliżu tego miejsca aresztowano dwu murzynów. Zachodzi podejrzenie, że przygotowywano w ten sposób zamach na prezydenta Ameryki.

Francja wstrzymała ewakuację Palatynatu

Berlin. Wedle doniesienia z Moguncji, francuskie ministerstwo wojny cofnęło wydane już rozkazy w sprawie opróżnienia Palatynatu. Na miejsce oddziałów wojskowych, które już odeszły przyjdą formacje rekrutów.

Wstrzymano również wycofanie załogi francuskiej z przyczółka mostowego Moguncji.

Z. B.

Z kraju.

Nominacje.

Na wczorajszym posiedzeniu rady ministrów uchwalono nominację dotychczasowego wicewojewody krakowskiego dr. Kazimierza Ducha — dyrektorem departamentu M. S. Wewn., Edwarda Szturm de Sztrema — dyrektorem głównego urzędu statystycznego, dotychczasowego starostę w Nowym Sączu p. Wawrzyńca Typrawicza — wicewojewodą poznańskim.

Pierwsza nominacja kobiet — na profesorów uniwersytetu w Polsce.

Na wczorajszym posiedzeniu rady ministrów uchwalono następujące nominacje:

Zastępcę profesora dr. Helenę Wilmanową — na profesora nadzwyczajnego sanskrytu i filologii indyjskiej w uniwersytecie krakowskim; docentkę i zastępcę profesora Cesarję z Baudouin de Courtenay'ów Eurenkreutzową — na profesora nadzwyczajnego etnologii i etnografii na wydziale humanistycznym uniwersytetu Stefana Batoiego w Wilnie. Są to pierwsze nominacje kobiet na profesorów uniwersytetów w Polsce.

Pozatem mianowano docenta Alfreda Trawińskiego — profesorem nadzwyczajnym akademii weterynaryjnej we Lwowie.

Nowy artykuł marsz. Piłsudskiego?

Jak się dowiaduje Agencja Wschodnia z kół, zbliżonych do sfer miarodajnych, jeszcze przed otwarciem sesji sejmowej ma być ogłoszony nowy artykuł marsz. Piłsudskiego, poświęcony zagadnieniu sprawnego funkcjonowania sejmu w czasie debaty budżetowej. Wiadomość ta nie została narazie potwierdzona przez czynniki oficjalne.

Uczestnicy kongresu Rozkładu Jazdy na Zamku.

P. Prezydent Rzplitej i pani Mościcka podejmowali herbatką na Zamku uczestników 91 sesji międzynarodowej konferencji Rozkładów Jazdy. O godz. 18 wszedł na salę rycerską p. Prezydent Rzplitej w otoczeniu pani Mościckiej, min. Kühna szefów kancelarii cywilnej i wojskowej. Po powitaniu przez przewodniczącego konferencji dyr. kolei szwajcarskich Ettra, p. Prezydent wszedł do sali ensemblewej, gdzie zostały Mu przedstawione delegacje poszczególnych zarządów kolejowych.

Zebrań w miłym nastroju przeciągnęło się do godz. 19.15.

Zmiana na stanowisku wicewojewody w Poznaniu.

Jak nam donosi prasa warszawska, na najbliższym posiedzeniu Rady Ministrów rozpatrywany będzie wniosek o przeniesienie w stan spoczynku wicewojewody warszawskiego dr. Łopatto. Wicewojewodą warszawskim ma być zamianowany dotychczasowy wicewojewoda poznański dr. Grodziewicz, a stanowisko wicewojewody poznańskiego objąć ma dr. Typrawicz dotychczasowy starosta nowosadecki.

Klemens Junosza.

Stracone szczęście

I.

Pierwsze utarczki poranku z nocą, światła z ciemnością już się zaczęły na wschodzie.

Jak przednia straż słonecznych promieni, błądawa smuga światła zarysowała się na samym skraju widnokręgu, obejmując część ziemi, niby wspaniałym pasem litym, znalezionym w niewyczerpanej skarbnicy starych a zawsze nowych cudów przyrody.

Drobne ptaszki w polu odzywać się zaczęły, witając nadchodzący dzień; gwiazdy, mrugając trwożnie, błady, noc ustępować zaczynała powoli, broń panowania swego zaciekle.

Łąki, wody, doliny były jeszcze w jej mocy, ale wieżyczka kościelna, smukłe topole i lipy prastare wydobywały się już z oceanu mroków. Ciemność ustępowała światłu i zdawała się rzucać groźbę złowroga.

— Poczekaj, ty jasne! ty słońce! ustąpisz mi wieczorem, a mroki moje ogarną świat cały!

Odwieczna, zawzięta, codzien praktykowana

Pos. Jan Piłsudski o sytuacji wewnętrznej.

Wczoraj wieczór wygłosił w Łodzi odczyt na temat zmiany konstytucji pos. Jan Piłsudski (brat Marszałka). Po odczytaniu p. pos. Piłsudski udzielił wywiadu na temat obecnej sytuacji politycznej i na temat zbliżających się rozgrywek w sprawie zmiany konstytucji.

— Czy pan poseł przypuszcza, że mimo opozycji uda się przeprowadzić zmianę konstytucji w reakcji BBWR?

— Sądzę, że tak. W bardzo wielu wypadkach będziemy mieli poparcie stronnictw prawicowych. Prawica np. zgadza się z nami zupełnie co do ograniczenia praw Sejmu odnośnie udzielania wotum nieufności dla rządu. Z drugiej strony, aczkolwiek lewica uprawia bardzo ostrą opozycję i wysuwa własny projekt zmiany konstytucji, nie przypuszczam jednak, aby znalazła ona dostateczną wię-

kość dla swoich planów. Będzie więc prawdopodobnie „gorąco“, ale zmiana konstytucji nastąpi w naszym duchu.

— Jak pan poseł zapatruje się na ostre wystąpienia opozycji w związku z nadchodzącą sesją sejmową?

— To nie jest zjawisko groźne. Opozycja lewicowa posiada dostateczną większość dla obalenia obecnego rządu, ale nie ma żadnej większości dla stworzenia jakiegokolwiek innego rządu. Jest to więc opozycja negatywna. Jeżeli wotum nieufności będzie zgłoszone, wówczas rząd zastosuje się do wymogów parlamentarnych — możliwe, że ustąpi — ale to nie będzie oznaczało zmiany rządu. Ten sam rząd obejmie w dalszym ciągu ster władzy w państwie.

Zapisz sobie,

bo już czas się informować o ważnych zdarzeniach gospodarczych i politycznych kraju i całego świata. Aby wiadomości te szybko i tanio otrzymać, zapisz sobie za **2,45 zł. na miesiąc listopad.**

„Przeгляд Pomorski“.

Groźba strajku generalnego w górnictwie.

Katowice. Dnia 26. 10. obradował tu kongres Centralnego związku górników. Na porządku dziennym była sprawa konfliktu zarobkowego w trzech zagłębiach. Kongres uchwalił rezolucję, żądającą — w razie nieotrzymania do czwartku dnia 31 października rb. ustępstw w kierunku znacznej podwyżki i zmiany terminu wypowiedzenia pracy — zwołania, w porozumieniu z zespołami pracy, na niedzielę, dnia 3 listopada wspólnego kongresu radców i delegatów Centr. zw. górników i zespołów pracy wszystkich zagłębi i rozpoczęcia najpóźniej we wtorek dnia 5 listopada generalnego strajku w górnictwie węglowym w całej Polsce.

rewolucja i reakcja odbywała się na niebie. Mrok ustępował powoli, nieznacznie, cofał się w porządku, uznając konieczność, ale za wygraną nie dając.

We wsi ruchu jeszcze nie było, ludzie spali snem spracowanym, a taki sen najtwardszy.

Z chaty, najbliższej kościoła położonej, wyszedł człowieczyna niewielkiego wzrostu, przygarbiony nieco, na jedną nogę kulawy i brzęcząc ogromnymi kluczami, ku kościelowi podążał.

O kilka kroków za człowiekiem włókł się pies, osobliwy w swoim rodzaju — bez ogona, z nastrożoną sierścią i stojącymi uszami.

Kiedy człowiek ciężki klucz w zamek kościelnych drzwi wkładał, pies usiadł na szerokim, płaskim kamieniu, ziewnął i uszy stojące jeszcze bardziej nastroszył.

Widocznie miał on przyzwyczajenia swoje, tak samo jak i jego pan, który, z trudnością otwierając zardzewiałe zamki, mówił:

— Kurta! masz mi tu siedzieć, gałganie, jak mur, ani się ruszyć! Jakby kto szedł, to szczerkaj, bo to twoje psie prawo, a do kościoła nie włącz, boś pies, a psu nie godzi się po świętem miejscu stąpać.

Kurta ziewnął, jakby na dowód, że zrozumiał, czego od niego żądano i nie dziw: od lat dwunastu psisko codzien tej instrukcji słuchał, więc musiała mu głęboko utkwąć w pamięci. Niegdys,

Minister Zaleski przeciwnikiem jakiegokolwiek rewizji granic.

Bukareszt, 27 października. W piątek w godzinach przedpołudniowych minister Zaleski konferował z rumuńskim ministrem spraw zagranicznych Mironescu.

O godz. 12 w południe przyjął przedstawicieli prasy m. in. i Waszego korespondenta, z którymi mówił o różnych problemach obchodzących oba państwa i wyraził nadzieję, że definitywny układ handlowy między Polską i Rumunią zostanie w najbliższym czasie zawarty. Dotychczasowe układy zawarte między obu państwami służyły przede wszystkim do nawiązania drogi handlowej łączącej morze Bałtyckie z morzem Czarnym.

Co się tyczy przystąpienia Polski do Małej Ententy, to oświadczył min. Zaleski, że sprawa ta w chwili obecnej nie jest aktualna. Polska pozostaje w bliskich stosunkach z Małą Ententą i zgadza się z jej polityką. Mała Ententa ma jednak określony cel, który dla Polski ma znaczenie ogólne.

Co się tyczy rewizji granic węgierskich, oświadczył minister Zaleski:

„Jestem zdecydowanie przeciwny każdej rewizji, a także przeciwny i tej akcji Węgier, co miałem sposobność przy każdej okazji podkreślić i sądzę, że w tym punkcie niema żadnych wątpliwości.

Na pytanie w sprawie stosunków Polski z Rosją sowiecką oświadczył, że stosunki te są normalne, a po podpisaniu paktu Litwinowa zarysowała się dalsza poprawa tych stosunków.

Nowy Bank państwowy w Polsce?

Jak donosi agencja „Pid“ Bank Gospodarstwa Krajowego, Poczta Kasa Oszczędności i Bank Rolny organizują obecnie specjalny bank, który umożliwiłby lokatę oszczędności emigrantom naszym zagranicą.

Instytucja pod nazwą „Polskiego Banku Opieki“ mieć będzie centralę w Paryżu, główny oddział w Warszawie oraz cały szereg filij w miastach europejskich. Kapitał zakładowy banku wynosi 2 i pół miliona złotych.

jeszcze bardzo młodym i rozstrzępanym będąc, Kurta wpadł za Szymonem do kościoła, ale, obity miotłą, cofnąć się musiał. Dziś wie, że mu tam wchodzić nie wolno; wysiadując więc na kamieniu, cierpliwie czekał, aż pan jego robotę swoją skończy.

W kościele było prawie ciemno — jedyna lampa, wisząca przed wielkim ołtarzem, rzuciła migotliwie, czerwonawe blaski. W tych ruchliwych, niepewnych przeblaskach chwilowo można było dostrzec jakąś lukowaną linję gotyckiego sklepienia, obraz świętego, postać białego, skrzydlatego anioła, lub posąg biskupa w infule, z pastorałem złożonym, zdobiący któryś z ołtarzy.

Było dziwnie poważnie i pięknie w tym kościółku niewielkim, gotyckim stylem zbudowanym. Przy migotliwym oświetleniu jednej lampy ostrołuki wyższymi się jeszcze, zdawały, hormonalne ich linje poruszały się niby, wyciągały, rosły, biegły coraz wyżej, jak modlitwa szczerza, jak westchnienie.

Gdy Szymon drzwi otworzył, pęd powietrza płomień lampy poruszył — i oto z ciemności wychyliła się przytwierdzona do ławki czarna chorągiew żałobna, z trupią głową, na krzyż złożonemi piszczałkami i wszelkimi emblematami śmierci.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Zjednoczone

Egzotyczny dramat erotyczny w 12 aktach p. t.

Kino Stylowedawniej Czarodziejka - Słońce
Rynek Bednarski**Dziś tylko Dziś**

Na rzecz L. O. P. P.

Początek seansu o g. 7,30

Grobowiec Maharadzy
(Romans kapłanki wschodu)ilustrujący życie porucznika Darsac'a, który zakochał się w księżniczce Dżahala. Jego przygody — zwycięstwo miłości. W roli głównej **Bernard Goetzke**

Nadprogram podwójny!!!

Nadprogram podwójny!!!

Z Pomorza.

Toruń. (Echa katastrofy kolejowej). Jak wiadomo, w Cierpicach na linii kolejowej Toruń - Bydgoszcz, pociąg zderzył się przed kilku miesiącami z autem. Wypadkowi temu uległ inż. Nawrocki, naczelnik wydziału wojewódzkiego robót publicznych w Toruniu wraz z żoną która zmarła wskutek odniesionych ran.

W wyniku śledztwa postawiono w stan oskarżenia droźnika kolejowego J. Strzyżewskiego, który nie zamknął przejazdu drogowego. Sąd okręgowy w Toruniu zasądził go na 6 miesięcy więzienia za niedbalstwo. Zasadzony i oskarżyciel publiczny wnieśli odwołanie.

Min. Niezabytowski gościł w Toruniu. Z Torunia donoszą: Dnia 23 odbyło się w Toruniu konstytucyjne posiedzenie rady Pomorskiej Izby Rolniczej, zwołane przez komisarza rządowego, p. wojewodę Lamota. Na posiedzenie to przybył jako reprezentant rządu dyrektor departamentu Ministerstwa Rolnictwa p. Mikłaszewski. Z tej okazji przybył do Torunia w dniu przedwczorajszym p. minister Rolnictwa Niezabytowski w towarzystwie dyrektora departamentu p. Krulikowskiego i szefa sekretariatu p. ministra, p. Żukotyńskiego, który był obecny na raucie, wydanym przez p. wojewodę pomorskiego. O godz. 1 po północy p. minister Niezabytowski odjechał wraz z otoczeniem do Warszawy.

Pochwała. Wojewoda pomorski udzielił pochwały publicznej p. Augustynowi Reitorowi z Cieszyna (pow. kartuski) za to, że p. R. w dniu 9 V. b. r. zauważywszy przypadkiem podmycie przez deszcz ulewny pokładów na torze kolejowym Kartuzy — Kętrzyno pobiegł na przeciwko zbliżającego się pociągu i zatrzymał go, przez co zapobiegł katastrofie kolejowej.

Tragiczna śmierć dziecka. W piątek, 25 bm. na ul. Koszarowej (Bydgoskie przedmieście) zdarzył się wstrząsający wypadek.

W bramie domu Nr. 36 przy ul. Koszarowej bawił się jak zwykle w towarzystwie innych dzieci 4-letni synek p. Wincętego Kosowskiego (Koszarowa 38) Tadeusz. W pewnej chwili ciężkie oddrzwia nagle runęły przyniatając całym swym ciężarem chłopca. Rzucono się na ratunek i usunięto ciężką bramę z pod której wydobyto zwłoki chłopca. Przywołany lekarz stwierdził złamanie kręgosłupa, śmierć nastąpiła natychmiast.

Właścicielką domu przy ul. Koszarowej Nr. 36 jest p. Osztanja Ozarowska zamieszkała na Litwie zaś administratorem jest p. Stanisław Gunia z Torunia. — Dochodzenia ustaliły, że jedno ze skrzydeł bramy zostało przez przejeżdżającego przez bramę wóz z węglem wywrócone. Zamiast osadzić je w zawiasach, postawiono je na pierwotnym miejscu i podparto deską.

Śmierć od prądu elektrycznego. Niemniej tragiczny wypadek zdarzył się tegoż dnia tj. w piątek 25 bm. ok. godz. 21.30 w kinie „Pan“ przy ul. Mickiewicza. O tej porze nagle zgłosił tam światło. Chwilowo zatrudniony w kinie murarz Franciszek Gębarski wszedł do kabiny operatora, by przekonać się, co się stało, w ciemności natknął się na przewód wysokiego napięcia i padł na miejscu trupem, rażony prądem elektrycznym. Wezwany lekarz stwierdził już tylko śmierć. Zwłoki przewieziono do kostnicy miejskiej.

Grudziądz. (Sensacyjne aresztowanie). Od pewnego czasu Gdańska Dyrekcja Kolejowa otrzymała liczne skargi od różnych firm i osób

prywatnych, że z przesyłek pośpiesznych, przewożonych po linii Warszawa — Gdańsk giną towary. Na polecenie Dyrekcji Kolejowej wszczęte zostało śledztwo, które doprowadziło do wykrycia sprawców. Mianowicie organa śledczo-policyjne przeprowadziły w Grudziądzu rewizję w mieszkaniach 9 urzędników kolejowych i znalazły przytem całe masy pochodzących z kradzieży artykułów konfekcyjnych, bielizny męskiej i damskiej, galanterji i. t. p.

Wedle dotychczasowych danych kradzieże były popełniane przez konduktorów i kierowników pociągów. Szczegóły są zatrzymane w tajemnicy.

Chelmo. Wł. Kiroł, obywatel państwa rosyjskiego, dopuścił się oszustwa na szkodę Pow. Kasy Chorych. Pod fałszywym nazwiskiem Kowalczak dał sobie wypłacić 120 zł. wsparcia pośmiertnego za rzekomy zgon swej żony i trojga dzieci, które jednak są przy życiu. Sprytnego oszusta aresztowano.

Małe Czyste, pow. chełmiński. (Z gminy). Komisarzem soltysiem gminy tut. mianowany został przez p. Starostę powiatowego p. Władysława Rakowski z Małego Czystego. Przejęcie urzędu nastąpiło 22 października br.

Chelmo. (Browary Chełmińskie w płomieniach.) W nocy z piątku na sobotę o godz. 3. syreny alarmowe oznajmiły śpiącym mieszkańcom Chelma o wielkim pożarze, który powstał w budynkach Browaru Chełmińskiego. Ogień przybrał tak kolosalne rozmiary, iż musiano zawezwać okoliczne straże z Grudziądza, Świecia, Bysławia, Grzybna, Nowych Dóbr itd.

Z powodu łatwopalnego materiału tłumienie rozszalonego żywiołu było bardzo utrudnione. Ogromna łuna na niebie zwiastowała nawet dalszej okolicy o wielkim nieszczęściu. Straż wykonywała nadludzkie wysiłki, aby ogień opanować.

Akcja ratunkowa trwała około 7 godzin. Jeszcze o godz. 10 rano w chwili, gdy się informowaliśmy telefonem straż zajęta była dogaszaniem zgliszcz.

Straty są ogromne. Pierwsze obliczenia wykazują straty na sumę 800 000 zł.

Przyczyna pożaru ściśle nie jest znana, jedynie przypuszczać należy, iż ogień powstał wskutek krótkiego spięcia elektrycznego.

Lidzbark. (Cała wieś kościelna splonęła.) Wioskę kościelną Lubowidz, położoną na pograniczu powiatu brodnickiego nawiedził straszny pożar. Oto około północy w jednym z zabudowań gospodarczych powstał ogień. Pożar począł przybierać zastraszające rozmiary. Wicher sprzyjał tej strasznej pożodze. Budynki przeważnie kryte słomą paliły się, jak zapalki. Straż pożarna nie mogła w żaden sposób opanować niszczycielskiego żywiołu.

Pastwą płomieni padło 39 zagród gospodarskich, spaliło się 31 domów mieszkalnych, 39 stodół, 42 obory i szopy, tegoroczny sprzęt zboża i dużo ptactwa; kilkadziesiąt rodzin, razem przeszło 300 osób, straciło dach nad głową.

Powstałe straty są olbrzymie. Zawiązał się komitet, który będzie niósł pomoc nieszczęśliwym pogorzelnikom.

Rozpowszechniajcie
Przeгляд Pomorski**KRONIKA**

Chelma, dnia 28 października 1929 r.

Kalendarzyk.

Poniedziałek: Szymona i Judy Sabiny.

Wtorek: Narcyza, Euzebi p.

NOCNY DYŻUR LEKARSKI.

Dyżur niedzielny i tygodniowy dla członków Pow. Kasy Chorych pełni w tym tygodniu p. dr. Stęplewski.

DYŻUR NOCNY APTEK.

Dyżur nocny pełni „Apteka pod Orłem” pana Wolskiego.

— **Wojskowe kursy telegraficzne dla kobiet.** Ministerstwo spraw wojskowych uruchamia z początkiem miesiąca listopada r. b. wojskowy kurs nauki pracy na aparatach telegraficznych dla kobiet. Celem kursu jest wyszkolenie biegłych telegrafistek i przygotowanie ich na samodzielne kierownicze stacji telegraficznych. Kursy te będą odbywać się w Zegrzu, w czasie trwania kursu, słuchaczki otrzymywać będą uposażenie, wyekwipowanie, wyżywienie i mieszkanie. Po porozumieniu się z ministrem poczt na kursy te w pierwszym rzędzie będą powołane kandydatki z pośród zatrudnionego personelu w urzędach poczt i telegrafów z całego obszaru Rzeczypospolitej.

— **Odpowiedzialność poczty za listy wartościowe.** Sąd najwyższy w Izbie III sprawie III R. w. 2, 170/28 orzekł, że Zarząd pocztowy nie odpowiada za listy wartościowe co do wartości, przewyższającej sumę wedle taryfy pocztowej dopuszczalną 10.000 zł. mimo, że przyjęte zostały przez urząd pocztowy bez żadnych zarządzeń, gdyż niezastosowanie się do taryfy stanowi wyłączną winę nadawcy.

— **O doręczanie listów.** Ministerstwo poczt i telegrafów zamierza wprowadzić zarządzenie, aby w drugi dzień świąt (Zielone Świątki, Wielkanoc, Boże Narodzenie) listonosze nie roznosili listów. Ponieważ sprawa ta obchodzi sfery gospodarcze, izby przemysłowo-handlowe, do których się minist. z odpowiednią ankietą zwróciło, wypowiedziały się stanowczo przeciwko wprowadzeniu tej inowacji.

Przed kilku laty istniał okres, kiedy doręczanie poczty w drugim dniu świąt było zniesione. Jednak wprowadzono je z powrotem, po zastanowieniu się, że taka 2-dniowa przerwa spowodować może poważne przeszkody w ruchu handlowym krajowym i zagranicznym. Izby wskazują, że wielkie firmy nawet w niedzielę mają dyżury, celem załatwienia poczty. Dyrektorzy poważnych przedsiębiorstw przychodzą w święta do biura, celem przejęcia poczty i załatwienia spraw pilnych. Izby przemysłowo-handlowe wypowiadają się przeciwko zniesieniu służby pocztowej w dni świąteczne. Doręczenie poczty po 2 dniach może spowodować niekorzystną zwłokę i straty, zwłaszcza w momentach korzystnej koniunktury w stosunku do interesów eksportowych, gdyż zagranica przeważnie drugich dni świątecznych nie obchodzi. Raczej należałoby, zdaniem izb przemysłowo-handlowych, pomyśleć o doręczaniu poczty w każdym bez wyjątku dniu świątecznym.

— **Biura podań poddane będą kontroli władz.** Założenie biura pisania podań, jak niejednokrotnie wyjaśniły orzeczenia Sądu Najwyższego, nie wymaga obecnie żadnego zezwolenia

władz administracyjnych, a jedynym wymogiem ustawowym jest opłacanie podatku przemysłowego. Biura te działają bez żadnego nadzoru, co bardzo często prowadzi do nadużyć. Obecnie w Ministerstwie sprawiedliwości opracowany jest projekt, na mocy którego biura podań mogą powstawać tylko za zezwoleniem władzy administracyjnej, wydanym w porozumieniu z prezesem Sądu Okręgowego a osoby ubiegające się o pozwolenie będą poddawane przez specjalną komisję egzaminowi ze znajomości języka, ogólnych zasad prawnych, oraz ustroju władz. Udzielenie porad prawnych i interwenjowanie za czynności będą uregulowane w drodze taksy. Biura istniejące w chwili wejścia w życie ustawy mają ulec zamknięciu, o ile w ciągu roku nie uzyskają zezwolenia w nowym trybie.

— **Nowe przepisy o sprzedaży mleka.** Departament służby zdrowia Min. Spraw Wewnętrznych wydał nowe przepisy o sprzedaży mleka. Według tych przepisów mleko powinno zawierać 3 proc. tłuszczu, a śmietana 20 proc. Niestosujący się do powyższych przepisów będą karani. Min. Spraw. Wewn. opracowuje również nowe przepisy o przemiale zboża.

— **Wezwanie.** Urząd Skarbowy Podatków i Oplat Skarbowych przypomina, że termin płatności III zaliczki podatku obrotowego za rok 1929 upłynął w dniu 15 października br. Na zasadzie przepisu § 17 ordynacji o przymusowym ściąganiu państwowych podatków i opłat tudzież innych należności skarbowych z dnia 17 maja 1926 r. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 15 poz. 168) wzywa się płatników do uiszczenia wymienionego wyżej podatku najpóźniej w ciągu dni 14 od terminu płatności a to pod rygorem przymusowego ściągnięcia wraz z kosztami egzekucyjnymi oraz karami za zwłokę.

— **Budujmy silną flotę powietrzną!** Dziś w poniedziałek demonstrują kina „Stylowe” i „Kryształ” swe superfilmy doby obecnej z gwiazdą ekranu, **Bernardem Goetzkim**, na czele. Kino „Stylowe” wyświetla obraz pt. „**Grobowiec Maharadży**” czyli „Romans kapłanki wschodu”, kino zaś „Kryształ” film pt. „**Cyrk Royal**”.

Z radością dowiadujemy się, że Dyrekcje kin przeznaczyły czysty zysk z dzisiejszych wyświetlań na rzecz **L. O. P. P.**

Zwracamy się teraz do Obywatelstwa z usilną i gorącą prośbą o poparcie tak zbożnego celu. Widmo nowej wojny powietrznej wisi nad nami. Poprzyjmy ofiarnie i wydatnie wysiłki Ligi Obrony Powierznej Państwa!

W silnej flocie powietrznej nasza przyszłość

— **Wypadek samochodowy.** W dniu wczorajszym wydarzył się na ul. Chełmińskiej wypadek samochodowy. Konie, własność p. Katlewskiego wpadły na przejeżdżający tam samochód, skutkiem czego została uszkodzona chłodnica i błotnik samochodu, wł., p. radcy Orłowskiego.

Policja spisała odpowiedni protokół.

— **Kronika policyjna.** W dniu wczorajszym spisały tut. Władze Bezp. i Porz. Publ. 3 protokoły karne za przekroczenie przepisów administracyjno-policyjnych.

— **Z Towarzystwa śpiewu „Echo”.** W ub. sobotę odbyło się w „Hotelu Dworcowym” nadzwyczajne walne zebranie Tow. śpiewu „Echo” przy obecności 24 członków. Obrady zajął prezes, p. rektor Skański, podając zarazem porządek obrad. Na ten temat (porządku dziennego), wyłoniła się dość ożywiona dyskusja, w której przemawiali p. p. Szczepański, Grzankowski, Siudziński i inni.

Z kolei sekretarz, p. Rumisz odczytał protokół z ostatniego zebrania.

W punkcie III-cim nastąpiła rezygnacja prezesa, wice-prezesa, sekretarza i bibliotekarza.

Marszałkiem obrad wybrano p. Osmiałowskiego, sekretarzem p. Myszkowskiego. Po pięciominutowej przerwie wybrano przez tajne głosowanie prezesem p. rek. Skańskiego, wice-prezesem, p. Gramowskiego, sekretarzem p. Śliwińskiego i bibliotekarzem, p. Siekierkowskiego.

We wolnych głosach przemawiali pp. Lewandowski, Gramowski, Śliwiński, Grzankowski, Makowski, Szałkiewicz i inni.

Po wyczerpaniu porządku obrad solwował prezes zebranie hasłem „Cześć pieśni”.

— **Śledzie marynowane na lato.** Oczyszczone i dobrze wymoczone śledzie rozżyna się wzdłuż i przez grzbiet wyjmuje się ości, Skórę też wierzchnią się zdejmuje, potem obie połowy złączywszy układa się w stojach, a na każdej warstwie kładzie słodkie winne jabłka na talarki pokrajane bez skórki i ziarn, na to posypuje się trochę pieprzu, polewa się oliwą na wierzch, dodaje kilka kropel doskonałej Maggi'ego przyprawy, postępuje się tak z każdą warstwą, napełnia się cały słój i trzyma go na lodzie.

Buch towarzystw.

— **Klub Mandolinistów „Lira” w Chełmży.** Plenarne Zebranie klubu odbędzie się w środę dnia 30 b. m. o godz. 8-ej, wiecz. w sali „Hotelu Pomorskiego”. — Przybycie wszystkich członków z powodu ważnych spraw konieczne. Zarząd.

KINO KRYSTAŁ

dawniej „CONCORDJA”
Kolejowa 24.

Dziś na rzecz **L. O. P. P.**

Początek seansów:
dziś o godzinie 7^{1/2}

Potężny 10-cio aktowy dramat miłości artystów cyrkowych p. t.

„CYRK ROYAL”

czyli „Mechaniczny człowiek”

W roli głównej niezrównany tragik świata **Bernard Goetzke**

NADPROGRAM: zabawna kamedja pt. „**Niezliczone przygody**”

W roli głównej komicy świata i znana — **rodzina Smithów**

Razem 20 aktów

Kupuj tylko wyroby krajowe!!!

Bezkonkurencyjne orzeźwiająco

„**SINALCO**”!

Woda mineralna,
naturalna i alkaliczna

„**Ostromecko**”!

Limonady! Woda sodowa

PIWO GRODZISKIE!

Piwo słodowe sanitarne
browaru bydgoskiego

„**MATUŚ!**”

Najlepsze piwa
browaru bydgoskiego, jak:

„**Zdrój Wielkopolski!**”

Pate Ale jasne! **Kozłak!**

Porter Wielkopolski!

poleca

A. Dylewski - Chełmża

Reprez. Browaru Bydg. - Bydgoszcz
ul. Toruńska 25. — Tel. 123.

Kotły do bielizny i paszy ocynkowane

Łatarnie stajenne (marki Netopierz)

Lampy stołowe i kuchenne

Wiadra emalj. i ocynk.

Żelazka do prasowania

Garnki kamienne

Karnisze czysto mosiężne

Szkoło stołowe i prasowane

Fajans i porcelana nadający się na każdy podarek
oraz wszelkie sprzęty domowe i kuchenne
poleca po najniższych cenach

Wojciech Balcerowicz

Chełmża, Rynek 13.

Liscie buraczane

są do oddania

Max Welde

ul. 21 Stycznia.

Worki

od kawy **skrzynie**
i **gazety** na sprzedaż

Rynek 2

Skład Cukiereków.

Uczeń

chcący się wyuczyć
szklarstwa może się
zaraz zgłosić.

Zieliński, Rynek.

Wyborną kawę

świeżo paloną poleca

Średzińska

Rynek 2

Poszukuje

dziewczyny

do maszyn
pończosznich

N. Rekowski

Chełmińska 11.

Każdy przezorny człowiek
musi być ubezpieczony!

Ubezpieczenia
wszelkiego rodzaju

dla najpoważniejszych Towarzystw
Krajowych przeprowadza firma:

Tadensz Radomski

Przedsiębiorstwo rolniczo-handlowe

Chełmża — Pomorze

Dział ubezpieczeń.

Biuro: Toruńska 37. Telefon 137.

!!**Wytwornia pończoch!!**

Norbert Bekowski

CHELMŻA

Chełmińska 11.

poleca trwale

pończochy

począwszy już od 1.— zł.

skarpetki męskie już od 0,75 zł.

Przyjmuje także pończochy

jak i skarpetki do

nadwzięcia.